

Översikt av doktorandprojekt,
godkänd för publicering 4 januari 2018

Ledarskap inom folktandvården

Fokus i detta forskningsprojekt är ledarskapets betydelse för folktandvårdens starka position inom svensk tandvård. En av studierna undersöker hur den högsta tandvårdsledningen inom folktandvården har hanterat visioner, strategier samt lång- och kortsiktiga mål under en tid av förändring.

Det har gjorts ganska lite forskning om ledarskap inom offentlig sektor tidigare, och framför allt inom tandvård. Dock är ett antal studier gjorda, bland annat av Henning [1], Ordell & Söderfeldt [2] och Ordell [3].

I detta forskningsprojekt ligger fokus på den roll ledarskapet kan ha haft för den starka position folktandvården har inom svensk tandvård i dag.

År 2015 sökte sig 72–91 procent av alla barn och tonåringar och 23–47 procent av alla vuxna, med regionala variationer, till folktandvården för att få sitt tandvårdsbehov tillgodosett. Allt detta skedde inom ett "fritt val" mellan offentlig och privat tandvård för alla vård sökande [4].

Detta speglar ett unikt förhållande mellan offentlig och privat tandvård ur ett internationellt perspektiv – det är en ganska allmän uppfattning inom samhällsodontologiska kretsar. Det är dock svårt att referera detta förhållande till någon internationell sammanställning; liknande statistiska jämförelser, som i Sverige, görs i få andra länder.

ENKÄT OCH TELEFONINTERVJU

Forskningen inleddes med studien "The public dental service in Sweden – an interview study of chief dental officers". Det är en så kallad kvalitativ studie.

En enkät skickades till tandvårdschefer med

minst fem års erfarenhet. Detta följdes sedan upp med en inspelad telefonintervju (45–60 minuter) som skrevs ut och analyserades.

Dessa frågor ställdes:

1. Hur har ditt ledarskap påverkat din verksamhet och den marknadsandel som folktandvården har i ditt landsting/region i dag?
2. På vilket sätt? Kan du beskriva hur du personligen har agerat?
3. Vad har folktandvården för visioner och övergripande strategier inom ditt område?
4. Vilka mer kortsiktiga mål?
5. Hur uppfattar du konkurrenssituationen med den privata sektorn i dag, i går och i morgon?

Följande har framkommit efter att svaren på dessa fem frågor har analyserats:

Visioner

De flesta visioner var mycket stora. Uttryck som användes var bland annat "en frisk mun hela livet", "en frisk mun – för alla", "vi ska ha de friskaste 70-plus-sarna". Men även de anställda fick vara en viktig del i visionerna. Det kunde uttryckas som "arbetstillfredsställelse", "våra medarbetares medverkan i beslut rörande deras eget arbete", "visioner realiseras genom våra medarbetare".

Mål

Vad gäller de korta målen lyfte de flesta chefer fram kundnöjdhet och god tillgänglighet till vård av hög kvalitet. Ettåriga ekonomiska mål ger handlingsfrihet för satsningar av olika slag, investeringar, utbildning med mera.

I de korta målen hade de aktiebolagiserade FTV-organisationerna en något annorlunda målsättning, uppfattar jag. Där fanns mer av termer som "x antal

Författare:

Raimo Pälvärinne, doktorand vid avd för oral diagnostik, Malmö universitet.
E-post: palvarinneraimo@gmail.com

Huvudhandledare:

Eeva Widström, professor in dental public health, Inst of clinical dentistry, Arctic university of Norway.

Mentor:

Downen Birkhed, prof emeritus, Malmö.

Illustration: Colourbox

”Folktandvårdschefer anser i allmänhet att deras personliga ledarskap ... har en avgörande betydelse för framgången för den egna organisationen.”

fler patienter/år”, ”ekonomisk stabilitet och avkastningskrav till ägaren (landsting)”.

SLUTSATS

Folktandvårdschefer anser i allmänhet att deras personliga ledarskap med visioner och strategier har en avgörande betydelse för framgången för den egna organisationen.

Konkurrensfrågorna ligger inte högt på agendan inom folktandvården i landet i dag. ●

Referenser

1. Henning R. Ledarskap och ledning i offentlig sektor – en problematisering. Working Paper Series in Business Administration No 2000:11. In Swedish. Online information available at <http://citeseeerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?adjsessionid=D5DBDOC78B6DD39293FDE82CF168BE94?doi=10.1.1.517.3612&rep=rep1&type=pdf>
2. Ordell S, Söderfeldt B. Management structures and beliefs in a professional organisation, an example from Swedish Public Dental Health Services. Swed Dent J 2010; 34: 167–76.
3. Ordell S. Organisation and management of public dentistry in Sweden. Past, present and future. Swed Dent J Suppl 2011; 210: 10–92.
4. SKaPa – Svenskt kvalitetsregister för karies och parodontit (The Swedish quality register for caries and periodontal disease). Årsrapport 2015. In Swedish. Online information available at <http://www.skapareg.se/wp-content/uploads/2016/11/SKaPa-Årsrapport-2015.pdf>

Fotograf: Heli Vänskä

Namn: Raimo Pälvärinne.

Ålder: 63 år.

Familj: Fru, tre barn och två barnbarn.

Bor i: Hyssna, Västra Götalandsregionen.

Arbete: Pensionär och forskare. Deltidsanställd tandläkare fram till 2017, tandvårdsdirektör fram till 2014.

Forskar vid: Avdelningen för oral diagnostik, Malmö universitet.

Varför började du forska?

– I min roll som tandvårdsdirektör och ordförande för Sveriges Folktandvårdsförening har jag gett stöd till andras forskning ekonomiskt. Jag ingick också i styrgruppen för den första Nationella forskarskolan i odontologi. Detta har genom åren väckt mitt intresse till att själv börja forska inom samhällsodontologi, ett område som legat mig varmt om hjärtat.

Hur får din forskning betydelse för patienter?

– Eftersom detta inte är klinisk forskning, är den direkta patientnyttan svår att bedöma. De resultat jag fått fram vid jämförelser av offentlig och privat tandvård kan vara intressanta för patienter om de får genomslag, exempelvis i massmedier.

På vilket sätt kommer forskningen att få betydelse för dig och din karriär?

– Som pensionär ligger det mesta av min karriär bakom mig. Jag gör dessa studier för att det intresserar mig att jämföra offentlig och privat tandvård. Förhoppningsvis kan det även intressera andra inom och utanför tandvården.

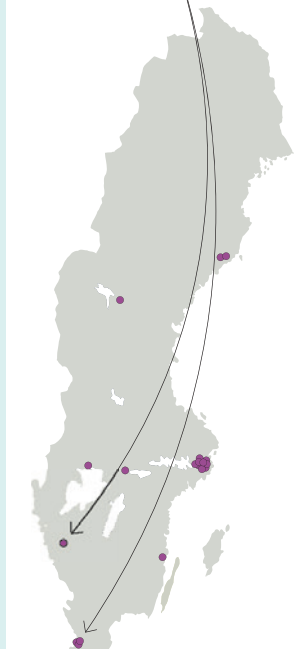
Vad ska du göra när forskarskolan är klar?

– Min avsikt är att komplettera med det som krävs för en disputation, i form av ytterligare ett par vetenskapliga artiklar och någon forskarutbildningskurs.

Vilken nytta får du av nätverket du bygger upp genom forskarskolan?

– Jag kommer säkert att fortsätta att ha kontakt med ett antal personer, som i alla liknande sammanhang där man inte känner varandra från början.

Janet Suslick

”Det intresserar mig att jämföra offentlig och privat tandvård.”